

A KARMESTER SZERETŐJE

Veszedelemes viszonyok

Ami egykor titkos bűn volt, ma szinte elfogadott törvényszerűség. Ami hajdan a férfi bocsánatos vétke volt, ma mindkét nem már-már legitim útkeresése. Szeretőnek lenni azonban ma sem könnyebb, mint régen. Egy izgalmas, felnőtt darab kapcsán beszélgettünk párkapcsolatról és titkos viszonyokról, szexről és szókimondásról, szenvedélyről és szenvedésről Benkő Nóra színművésznővel, A karmester szeretője című monodráma Katerinájával...

KÉRDEZ:

Szabó Virág

FOTÓ:

Kozma János

Tud-e ez a darab többet mutatni a klasszikus tragikus szeretői viszonyról?

A klasszikus szeretők nem áldoztak fel mindent, ennek a darabnak a hősnője viszont igen. Régen a külső, titkos viszonyok ellenére is megmaradtak a látszat házasságok, a családok. Nyilván azért is, mert elsősorban gazdasági kapcsolatok voltak, és sokszor bizony érzelmileg eléggé hidegek. De mivel a nő nem tudta eltartani magát egyedül, ezért együtt maradtak egy rossz kapcsolatban is. A megcsalás, a válás bűnnek számított, de ettől még az emberek mindig is keresték a boldogságot. Ez a lány, Katerina a darabban tragikusabb történetű, mert mindent feléget maga körül. Szakit a korábbi párkapcsolatával, sőt, megöli addigi párját, majd elvonul egy lakásba, ahol annak él, hogy várja a szeretőjét. Nagyon erős függőségi viszonyba zuhan. Végül azonban kiderül, semmilyen áldozat nem elég ahhoz, hogy a férfi egyenrangú partnerként kezelje őt.

Mi a fő buktatója ennek a viszonyoknak?

A szexualitás nagyon nagy csapda: a férfi bókol, az együtt töltött időben kedves, odaadó, és ezt a nő elhiszi. (A nők ezt amúgy tényleg sokszor elhiszik). Ez az odaadás csak a szexualitás terében igaz: a férfi élete ezen kívül sokkal teljesebb, van felelősége, gyerekei. A titkos, szenvedélyes pillanatokból merít a művészi alkotásban, de van másik élete. A lánynak viszont ez a szerelem minden. Ez azért az életben is sokszor így van: egy szeretői viszonyban a nők majdnem mindig beáldozzák a lelküket. Bizony még manapság is, amikor próbálják könnyebben kezelni. Szerintem a férfiak érzelmileg nem vonódnak be ennyire. De ez csak akkor derül ki, amikor véget ér egy ilyen kapcsolat, és a nő összeomlik, mert azért titkon reménykedett abban, hogy több lesz belőle. Hogy miért? Talán mert nagyobb szükségünk van a biztonságra.

Nem lehet, hogy a beteljesült szenvedély a férfi számára már nem izgalmas?

A titkos viszonyok, az akadály, a távolság felfokozott szenvedélyt a harmónia, a közelség biztosan megöli. Hétköznapiak ott a feleség, a szerető az ünnepre való, ezek a szerepek nem összecserélhetők.

Létezik megoldás a szerelmi szenvedély megőrzésére?

Egy felfokozott tüzet sokáig fenntartani nem lehet, egy idő után átmegy egy másik minőségbe. De művészként például lehet együtt dolgozni valamin, amiben vannak

felfokozott élethelyzetek, veszekedések, kibékülések, és akkor újra és újra lehet ezt a tüzet izzítani, de ebben vannak nagy mélyrepülések is. Szerintem az a harmónia a legjobb, mikor két ember nem tud egymás nélkül élni, amikor a másik a másik fele, nagyon összetartoznak, de az ünnepi pillanatokot is meg tudják élni, elfogadva a hétköznapiakat is.

Jó érzés szókimondónak lenned a színpadon, provokálni, káromkodni?

Azért ebben nagyon viccesek vagyunk ám! Ha nézünk avantgárd alkotásokat, száz évvel ezelőtt sokkal merészebbek voltak, az ókorról meg nem is beszélve. Ma meg egy ilyen konzervatív, vagy inkább álszent világot élünk: látszólag nagyon erkölcsösek vagyunk, valójában meg

tisztességtelen vágyaink vannak, és csalunk, ahol tudunk, mert nem merjük kimondani, amit gondolunk. Ezért izgalmas ez a darab nekem, kimondhatom a legbelsőbb gondolatokat, nem csak munkáról, költészetéről, szépségről, hanem evésről, ivásról, szexualitásról. Ez is alapszükségletünk, az életünk része, de vagy pornográf módon mondjuk ki, vagy nem mondjuk ki sehogy. Még a szavaink is vagy orvosi szakszavak, vagy obscén kifejezések. Nincs nyelvezet, normális közbeszéd, egy anya sem tudja elmondani a saját lányának normálisan, hogy neki mikor lesz jó a szex. Ez vagy túl egészségtanos lesz, vagy nevetgélünk rajta.

Milyenek a nézői reakciók?

Van, amikor nevetgélnek, máskor döbbenet hallgatnak, de mindig nagyon figyelnek. Bár szerintem nagyon durva dolgok nem történnek, legfeljebb kimondok szavakat, amikre mások inkább csak gondolnak. Vetkőzés szempontjából is vannak ennél jóval bátrabb darabok. Ugyanakkor elhangzanak nagyon fontos, nem a szexet érintő mondatok, gondolatok is. Például, hogy mi nők nagyon nagy függést alakítunk ki a férfaitól, és sok kapcsolatot ez tart össze, miközben az élet elmegy mellettük.

Hogyan talált meg ez a szerep? Hogy fogadtad?

Először nagyon megijedtem, nem a „csúnya” szavak, vagy a vetkőzés miatt, hanem a feladat nagyságától: egyedül állni a színpadon, ilyen mélységeket és magasságokat megélni és ennyi ideig. De nagyon jó próbafolyamatom volt, és csupa női erők adódtak össze valahogy, a sűgő, a fordító, a rendező, mindenki nő. És szerintem nekünk, nőknek egyre nagyobb szükségünk is

van arra, hogy ne rivalizáljunk, hanem megosszuk egymással a tapasztalatainkat.

Milyen mélyre kellett ásnod magadban? Volt számodra teljesen idegen tulajdonsága, megnyilvánulása a hősnőnek?

A színészi munka mindig az, hogy megpróbálunk apró kis érzelmi emlékezeteket előbányászni a múltunkból, hiszen csak azt tudjuk felnagyítani, amit mi is megéltünk. Sokat kerestem a fiatal éneket, amikor a lányok még nagyon tisztán várnak minden eseményt, hogy történjen velük végre valami. Amikor még hiányzott belőlem a tapasztalt nő melankóliája – ahogy a szerző mondja. Akkor nagy naivitás van bennünk, egy fiatal nő mindent elhisz, ezért védtelen. Főleg, ha idősebb, érettebb férfival találkozik, akire felnéz. Ma már tudom, hogy soha nem a férfit nézik a lányok, hanem azt, amit kaphatnak tőle, amitől ők többek lesznek, ami által felemelkedhetnek, és abba szeretnek bele. Ilyen egy tanár, egy vezető iránti szerelem. Ilyenkor mindig az idősebbnek kell észnél lenni, hogy visszaél-e ezzel.

Gondot okozott lemezteleníteni magad a színpadon?

Amikor a vetkőzés nem öncélú, hanem üzenetet hordoz, akkor nem nehéz. Ez is a szerephez tartozik. De nem szeretem, ha ezt a darabot a vetkőzés aposztrofálja, ezt nem szabad kiragadni, felnagyítani, sokkal

többől és fontosabbról van szó. Azért is vállaltam ezt a beszélgetést, mert azt gondolom, fontos, hogy a szexről, a testiségről tudjunk gondolkodni, beszélni. És Katerina tud! Akár a szeretője farkáról, akár a lelkéről beszél, ugyanolyan fontos neki. Ráadásul a testi és lelki tényezők annyira összefonódnak bennünk. Gyönyörű például az a rész, amikor azt mondja, hogy nem azért van velem, mert jó velem dugni, valószínűleg egyébként nem is olyan jó testi élmény, hiszen félórás találkozóik vannak ebédrel együtt! Azért jó, mert olyankor érzem, hogy élek – mondja – az agyamat bassza meg, a szívemet. Ki kell nyílnom és tágulnom. Én a lelkének akarok megnyílni, a nagy szavakhoz közel lenni. És tényleg, a nőknél ez mennyire összemósódik! Hogy a szexualitáson keresztül akarunk a férfival egyesülni, az az igazi intimitás. Egy férfi és egy nő csakis ezen a terepen tud valóban és igazán közel kerülni egymáshoz, testileg és lelkileg egymásba folyni. Ennek a fennkölt érzésnek a férfi felőli, kiábrándító oldalát mutatja meg a végén, hogy a férfinak ez csak egy baszás volt... Miközben ő nőként mennyi mindent adott, gondolt ehhez hozzá. Nagyon-nagyon furcsa, hogy ugyanazt az eseményt két ember teljesen más-más dimenzióban élheti meg. Ez is egy nagyon fontos női attitűdöt mutat: hogy a nőnek nem is az a fontos, hogy testileg eget verően jó legyen a szex, mert elég, ha úgy érzi, hogy szeretve van, és kapcsolódik egy számára fontos emberhez úgy, ahogy másként nem tudna.

Egy fiatalabb nő számára a lelki odaadás fontosabb a jó testi szerelemnél? Nem lehet, hogy a nő később éri meg erre?

Ma ez biztos, hogy máshogy van, a lányok az internet miatt sokkal tájékozottabbak. Én fiatalon keveset tudtam ezekről a dolgokról, nem beszélgettünk ilyenekről, apránként kellett felfedeznem önmagam. Ez egy nőnek rettenetesen nehéz és hosszú folyamat is lehet. És egy ilyen nárcisztikus férfitől, mint amilyen Adam a darabban, nem is nagyon lehet ehhez segítséget kérni. Ez a férfi önzéséről is szól, ha érzelmileg fejlett intellektusú lenne, megtaníthatná ezt a nőt a testiségre, nem csak a saját örömeire használná. Szerintem egy tapasztalt, idősebb, független nő ezt már nem hagyná, ezt csak egy fiatal lánnyal lehet megegetni.

Lehet másként tanulni a testünkről, a szexualitásról, a párkapcsolatról, mint ahogy zajlott ez évszázadokon keresztül?

Van egy nagy változás a világban. Ennek nincs köze a feminizmushoz, de mi nők egyre függetlenebbek tudunk lenni. Tanulunk, dolgozunk, igyekszünk jól kinézni. Ennek hatalmas előnyei vannak, nagy szabadságot ad. De elvárás is, hogy legyél izgalmas szerető, keress jól, neveld rendesen a gyereked. Ez nehéz, és a férfiaknak sem könnyű ezt a típusú nőt elviselni. Egy kemény nő mellett férfinak lenni nagyon nehéz lehet. Miközben egy ilyen nő az egész napos menedzselés-irányítás után este kiscicává kellene váljon! Szerintem a férfiak sem tudják, hogyan lehet ebben a rendszerben jól működni, ez is az oka az állandó útkereséseknek.

Felkészíthető erre egy fiatal generáció?

Én drámapedagógiával is foglalkozom, nagyon sok gyerekkel találkozom. Mindenféle téma előkerül és izgalmas, hogy őszintén lehet és kell is velük beszélni. Ahogy mi lettünk szocializálva, hogy majd húszévesen örökre férjhez mész, gyereket szülsz és boldogan élsz, mert megérkeztél valahová, na, ezt a mesék világát már nem szabad tovább éltetni, fel kell ébredni belőle. Boldogságot és praktikus személyiségfejlesztést kellene tanulniuk, hogy kimutassák az érzelmeiket, hogy meg merjék fogni a másik kezét, hogy ne csak interneten merjenek kommunikálni, hogy legyenek közösségi terek. Nem csak a szexet, a valós testképet is tanítani kell ma már,

mert a pornó, a divat és az internet nagyon eltorzította a realitást. Ebben az értékrend és Isten nélküli világban felnőttek és fiatalnak is nagyon könnyű mindenféle elmenni és nem találni az utat önmagunkhoz. Ezért az egyetlen kapaszkodó, ha tudjuk, hogy mi mit szeretnénk, miben hiszünk, és milyenek vagyunk. A gyerekeknek is csak így lehet válaszokat adni.

Szeretted ezt a darabot?

Igen. Vannak szerepek, amik nem változtatnak meg, ez viszont nagyon. Hatalmas őszinteséget kíván tőlem is. És sokszor eszembe jutnak a darab erős gondolatai. Tanulok bátorságot, beleállni egy konfliktusba, felvállalni azt, hogy ki vagyok, mik a valós vágyaim, gondolataim, érzéseim. Szívesen csinálnék a darab után egy beszélgetést a nézőkkel, főleg nőkkel. Az élmény hatására és apropóján, a darab őszintesége miatt könnyebb lenne megnyílni. Barátokkal már elmentem beszélgetni egy előadás után, és nagyon jó volt, mindenki felszabadult lett és végre nem volt ciki szexről beszélni.

Mit gondolhatnak a férfiak a darab kapcsán?

Volt olyan férfi kritikus, aki azt mondta a darab után, hogy haza kell mennie és átgondolnia a párkapcsolatát. De viccesen szoktunk beszélni itt a színházban kollégákkal arról, hogy ha a férfi oldaláról látnánk ezt a történetet, akkor vajon hány perces lenne ez a monológ. Hát lehet, pár percen elintéznék! Nem csak azért,

mert másik történetet élnek, mint itt is, hanem, mert a férfiak inkább bezárkóznak, ha problémájuk van. És minél többet provokál egy nő, annál jobban bezárul a férfi. Érdekes lenne belelátni a fejükbe! Szerintem tévesen azt hiszik, hogy le lesznek tolvá mindenért, pedig lehet, hogy ha mondjuk bevallaná végre, hogy tetszik neki a szomszédasszonyunk, akkor áthívnánk vacsorára. Egyébként szerintem a szeretői kapcsolatnak pont ez a nagy előnye, hogy sokkal őszintébbek tudunk lenni. Egy legalizált kapcsolatban, otthon már van következménye a felszabadultságnak, a szeretői viszony ezzel szemben pont arról szól, hogy olyan lehetsz, amilyen akarsz, amilyen vagy. Valahogy ezt kellene átvenni a párkapcsolatainkba, ezt az őszinteséget, önfelvállalást, szabadságot. Akkor talán átvészelnhetnénk az életet ilyen veszélyes viszonyok nélkül.

Fotó: Zsigmond László